

חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 3),
תשכ"ג-1963 *

1. בסעיף 1 לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"ו-1950¹ (להלן – החוק העיקרי) –
- (1) אחרי הגדרת "מקבל" יבוא:
"מענק", לרבות הענקה והענקה מיוחדת";
- (2) בהגדרת "השכר הקובע", בסופה, יבוא "בכפוף לאמור בסעיף 36א".
2. בסעיף 7 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) היתה אלמנה זכאית לתגמול חדשי לפי סעיף קטן (ב) במשך תקופה מסויימת בלבד, ועברה אותה תקופה, ישולם לה תגמול גם לאחר מכן בתנאים ובמשך הזמנים האלה:
- (1) מלאו לה שלושים וחמש שנה לפני מות הנספה – כל עוד אין לה הכנסה כדי מחיה;
- (2) מלאו לה שלושים שנה לפני מות הנספה ותוך שנתיים ממות הנספה היתה לנצרכת – כל עוד היא נצרכת;
- (3) לא מלאו לה שלושים שנה לפני מות הנספה ותוך שנה ממות הנספה היתה לנצרכת – כל עוד היא נצרכת."
3. בסעיף 8 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (ב), במקום פסקה (2) יבוא:
- "(2) ליתום שני ולכל יתום נוסף הסמוכים על שולחנה – סכום השווה ל-12% מהשכר הקובע הנהוג אותה שעה לגבי עובד מדינה שאינה משתלמת לו תוספת שכר בזכות בן-זוגו ושמשתלמת לו תוספת שכר בזכות ילדים שמספרם כמספר היתומים הסמוכים על שולחן האלמנה";
- (2) בסוף הסעיף יבוא:
- "(ד) כל עוד אלמנה של נספה אינה זכאית לכל תגמול לפי הסעיפים הקטנים (א) או (ב) מחמת האמור בסעיף 9 (ג), ישולמו לה תגמולים חדשיים כשיעור הקבוע בסעיף 7."
4. בסעיף 9 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א) יימחקו המלים "למי שהיתום או האח נתון להשגחתו";
- (2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב) היה אח או יתום זקוק מטעמים רפואיים או חינוכיים לטיפול או השגחה מיוחדים במוסד או אצל יחיד, רשאי קצין התגמולים להורות כי ישלמו בעדו, במקום התגמול האמור בסעיף קטן (א), תגמול כשיעור הוצאות הטיפול במוסד או אצל היחיד";

¹ נתקבל בכנסת ביום י"ח בטבת תשכ"ג (14 בינואר 1963); חצתה החוק ודבריו הסבר פורסמו בת"ח 511, תשכ"ב, עמ' 182.

1 ס"ח תש"י, עמ' 162; תשי"ב, עמ' 287; תשי"ח, עמ' 172.

“(ג) יתום הסמוך על שולחן אלמנת הנספה, ובהסכמת קצין התגמולים הוא נמצא תקופה מסויימת מחוץ לבית אמו, במוסד או אצל יחיד המספקים לו לינה וכלכלה, ישולם בעדו למשך אותה תקופה תגמול לפי סעיף קטן (א) ובמשך אותה תקופה לא יבוא היתום במנין לענין תשלום תגמולים לפי הסעיפים 8, 13, 13א, 13ב או 30.

(ד) תגמול לפי סעיף זה ישולם לנציגו של היתום או של האח, או למוסד או ליחיד המספקים ליתום או לאח כלכלה ולינה או טיפול או השגחה מיוחדים, או חלקו לזה וחלקו לזה, הכל כפי שיורה קצין התגמולים.
(ה) בסעיף זה, “נציג” של יתום או של אח – הורו או אפוטרופוסו שנתמנה כדין, ובאין כאלה – מי שקצין תגמולים ימנה לענין זה כנציג ליתום או לאח.”

תחלפת הסעיפים
10 ו-11

5. במקום הסעיפים 10 ו-11 לחוק העיקרי יבוא:

10. (א) שכולים להם ילדים העומדים ברשות עצמם – ישולם לכל אחד מהם תגמול חדשי כשליש מהשכר הקובע הנהוג אותה שעה לגבי מי שמשתלמת לו תוספת שכר בזכות בן-זוגו וילד אחד.

תגמולים לשכולים

(ב) שכול שאין לו בן-זוג שכול, ואין לו ילדים העומדים ברשות עצמם – ישולם לו תגמול כתגמול החדשי המגיע לאלמנה על פי סעיף 7.
(ג) שכול שיש לו ילדים העומדים ברשות עצמם, בין שיש לו בן-זוג שכול ובין שאין לו, ישולם לו תגמול חדשי השווה לסכום היוצא מחילוק התגמול החדשי, שהיה משולם לו אלמלא ילדיו העומדים ברשות עצמם, במספר ילדיו, בין שנספו ובין שנשארו בחיים ועומדים ברשות עצמם; שכל יותר מילד אחד ישולם לו אותו תגמול חדשי בעד כל נספה ששכל, על אף האמור בסעיף 20, וסך כל התגמולים החדשיים שישולמו לשכול לפי סעיף קטן זה לא יפחת מ-15% מהתגמול החדשי שהיה משולם לשכול בזכות נספה אחד אלמלא ילדיו העומדים ברשות עצמם.

11. (א) שכול שאין לו ילד העומד ברשות עצמו והוא זקוק מחמת זקנתו או מצב בריאותו להשגחתו של מוסד, רשאי קצין תגמולים להורות כי ישולם למוסד בעדו במקום התגמול שהיה משתלם לשכול לפי סעיף 10 – תגמול חדשי בשיעור דמי החזקתו במוסד.

תגמולים לשכול במצב מיוחד

(ב) שכול שאין לו ילד העומד ברשות עצמו והוא זקוק מחמת זקנתו או מצב בריאותו לטיפול אישי בידי הזולת, רשאי קצין התגמולים להורות, כי ישולם לו, במקום התגמול שהיה משתלם לו לפי סעיף 10 – תגמול בשיעור שיקבע קצין התגמולים.”

תיקון סעיף 13

6. בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום פסקה (ב) יבוא:

“(ב) היו שני יתומים או יותר סמוכים על שולחנה – שיעור התגמול המשתלם לאלמנה לפי פסקה (א) בתוספת סכום השווה ל-12% מהשכר הקובע הנהוג אותה שעה לגבי עובד מדינה שאינה משתלמת לו תוספת שכר בזכות בן-זוגו, ושמשתלמת לו תוספת שכר בזכות ילדים שמספרם כמספר היתומים הסמוכים על שולחן האלמנה – בעד היתום השני ובעד כל יתום נוסף הסמוכים על שולחנה.”

"(ג) כל עוד אשה אינה זכאית לכל תגמול לפי הסעיפים הקטנים (א) או (ב) מחמת האמור בסעיף 9 (ג), ישולמו לה התגמולים החדשיים שהיו משתלמים לה לפי אותם הסעיפים הקטנים כאילו הגיעה אותה שעה לגיל 40 שנה."

"(2) היו שני יתומים או יותר סמוכים על שולחנה – שיעור התגמול המשתלם לאשה לפי פסקה (1), בתוספת סכום השווה ל-12% מהשכר הקובע הנהוג אותה שעה לגבי עובד מדינה שאינה משתלמת לו תוספת שכר בזכות בן-זוגו, ושמשתלמת לו תוספת שכר בזכות ילדים שמספרם כמספר היתומים הסמוכים על שולחן האשה – בעד היתום השני ובעד כל יתום נוסף הסמוכים על שולחנה."

"(ד) הורה של נספה ואלמנתו שאינם זכאים לתגמולים, מחמת גילם או שיעור הכנסותיהם, חייב קצין תגמולים, לפי בקשתם, לכטחם מפני מחלה, לפי האמור בסעיף קטן (ב)."

"התנהגות רעה 16. נגרם מותו של הנספה על ידי התנהגות רעה חמורה של הנספה, לא יהולו על בני משפחתו הוראות חוק זה המקנות טובות הנאה כל שהן, אך אם יש בן-משפחה נצרך, רשאי קצין תגמולים להעניק לו מטובות ההנאה הגיתנות לבני-משפחה לפי חוק זה, כפי שייראה בעיניו, ובלבד שלא יעלו על טובות הנאה שאותו בן-משפחה היה זכאי להן אילו לא הוראות סעיף זה."

"(2) שולמו לבן-משפחה או בעדו תגמולים לפי חוק זה, זכאית המדינה להיות מפרצה בעד תגמולים אלה, מידי האדם שעליו מוטלת החובה לשלם לאותו בן-משפחה פיצויים לפי החוק האחר, עד לסכום אותם הפיצויים, או עד לסכום העולה בחלקו של אותו אדם כשהאחריות לפיצויים משותפת לו ולאחראים אחרים, הכל לפי הענין;

(3) בן-משפחה חייב לבקוט כל פעולה סבירה כדי לסייע לאוצר המדינה במימוש זכותו לפי פסקה (2);

(4) כל עוד לא גבתה המדינה בכל דרך שהיא, את המגיע לה לפי פסקה (2), רשאי בן-משפחה, בהסכמת קצין תגמולים, להחזיר לה כל מענק ותגמולים לפי חוק זה, וכן את הסכום שיקבע קצין תגמולים תמורת כל יתר טובות הנאה שקיבל מכוח חוק זה, בשל מות הנספה, ומשהחזרו הסכומים האמורים תפקע זכותה של המדינה לתבוע לפי פסקה (2), ובן-משפחה יהא זכאי לתבוע לפי החוק האחר;

(5) הגיעה המדינה לידי הסכם בכתב בדבר הפיצויים עם האדם החייב בהם לפי החוק האחר ונקבע בהסכם שיעור הפיצויים ותנאי תשלומם, לא יהא בן-המשפחה זכאי לשיעור ולתנאים שונים מאלה שנקבעו בהסכם, אפילו אם עדיין לא נגבו הפיצויים על ידי המדינה;

(6) שולמו לבן-המשפחה או בעדו פיצויים לפי החוק האחר, לא יחולו עליו שאר הסעיפים של חוק זה.

הוספת סעיפים
א21 ו-א21

12. אחרי סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:

- א21. בן-משפחה שבידו הברירה לפי סעיף 64 (ה) לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953², יחולו עליו הוראות אלה:
- (1) בחר בזכויות לפי חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, לא יחולו עליו הוראות חוק זה;
- (2) בחר בזכויות לפי חוק זה – רשאי אוצר המדינה לתבוע, מזמן לזמן, מהמוסד לביטוח לאומי פיצוי על כל הוצאה שהוציא מכוח חוק זה, עד לשיעור הגימלאות שהיה חייב בהם המוסד לביטוח לאומי אילו בחר בן-המשפחה בזכויות לפי חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953;
- (3) פיצה המוסד לביטוח לאומי את המדינה כאמור בפסקה (2), והמקרה משמש עילה לחייב צד שלישי בתשלום פיצויים לבן-המשפחה, לפי פקודת הנזיקין האזרחיים, 1944³, רשאי המוסד לתבוע מן הצד השלישי פיצוי לפי סעיף 70 לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, על הסכומים ששילם למדינה, או שהוא עתיד לשלם כאילו היה חייב לשלם סכומים אלה לבן-המשפחה, והוראות סעיף 70 האמור יחולו על בן-המשפחה, בשינויים המחוייבים לפי הענין, כאילו היה זכאי לגימלה לפי חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953;
- (4) פסקה (3) תחול גם על חיובים של המוסד לביטוח לאומי לפי סעיף 9 לחוק המשטרה (נכים ונספים), תשט"ו-1955⁴, ולפי סעיף 14 לחוק שירות בתי סוהר (נכים ונספים), תש"ך-1960⁵;
- (5) הבוחר בזכויות לפי חוק זה חייב לנקוט כל פעולה סבירה כדי לסייע לאוצר המדינה במימוש זכותו של אוצר המדינה לפי פסקה (2).

זכויות לפי חוק זה ולפי חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953

- ב21. בן-משפחה שבידו הברירה לפי סעיף 27 לחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955⁶, והוא בחר בזכויות לפי חוק זה, רשאי בהסכמת קצין תגמולים, לבטל בחירתו ולתבוע את זכויותיו לפי חוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955

זכויות לפי חוק זה ולפי חוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955

2 ס"ח 137, תשי"ד, עמ' 6.
3 ע"ר 1944, תוס' 1 מט' 1380, עמ' 93.
4 ס"ח 180, תשט"ו, עמ' 74.
5 ס"ח 308, תש"ך, עמ' 37.
6 ס"ח 188, תשט"ו, עמ' 135.

זה וכן את הסכום שיקבע קצין תגמולים תמורת כל יתר טובות הנאה שקיבל מכוח חוק זה.”

13. בסעיף 22 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 22

- (1) תימחוק ההגדרה – “תקופת חשבון”;
- (2) כל מקום שמדובר ב”תקופת חשבון” קרי “שנת כספים”;
- (3) בסעיף קטן (ב), אחרי “8 (ב)” יבוא “8 (ד)”.

14. במקום סעיף 23 לחוק העיקרי יבוא:

23. (א) התובע תגמול, הענקה מיוחדת או זכות אחרת לפי חוק זה, יגיש בקשה לקצין תגמולים.

(ב) קצין תגמולים ידון ויפסוק בכל בקשה בהקדם ככל האפשר ויודיע את החלטתו בדואר רשום לתובע; ואם החליט שאין התובע זכאי לתגמול, להענקה או לזכות האחרת, יצויין בהחלטה את הנימוקים להחלטתו.”

15. אחרי סעיף 25 לחוק העיקרי יבוא:

25ב. (א) ביטל או שינה קצין תגמולים החלטה מכוח סעיף 25א, רשאי הוא, בהחלטת הביטול או השינוי, לחייב בן-משפחה בהחזרת כל סכום המגיע ממנו עקב אותה החלטה.

(ב) לא ערער בן-המשפחה על החיוב האמור או ערער וערעורו נדחה – יהא דינו של החיוב, לענין ההוצאה לפועל, כפסק דין סופי של בית משפט.

25ג. היה לקצין תגמולים יסוד סביר להניח שיש מקום לבטל או לשנות החלטה מכוח סעיף 25א ולחייב בן-משפחה בהחזרת כספים ששולמו לו, רשאי הוא לעכב את תשלום התגמולים לבן-המשפחה, כולם או מקצתם, לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.”

16. בסעיף 30 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ה), במקום פסקה (2) יבוא:

“ (2) היו שני יתומים או יותר סמוכים על שולחנה – התגמול המגיע לפי פסקה (1) בתוספת סכום השווה ל-12% מהשכר הקובע הנהוג אותה שעה לגבי עובד מדינה שאינה משתלמת לו תוספת שכר בזכות בן-זוגו ושמשתלמת לו תוספת שכר בזכות ילדים שמספרם כמספר היתומים הסמוכים על שולחן האלמנה – בעד היתום השני ובעד כל יתום נוסף הסמוכים על שולחנה.”

17. בסעיף 31 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ד), במקום “שנה” יבוא “שנתיים”.

18. בסעיף 32 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 32

- (1) בסוף סעיף קטן (ב) יבוא “שיכון או דיור”;
- (2) לאחר סעיף קטן (ב) יבוא:

“ (ג) פרעה המזינה ערכות שנתנה לבן-משפחה בתוקף תקנות לפי הפסקאות (1) עד (3) לסעיף 33 (א), יהיה לענין סעיף זה דין הסכום שנפרע כדין מילווה שיקום.”

32א. נפטר בן-משפחה ובשעת מותו הגיעו לו תשלומים מכוח חוק זה, ישולמו הסכומים על אף האמור בדיני הירושה, לידי מי שבן-המשפחה הורה בכתב לקצין חגמולים; לא הורה – ישולמו לבן-זוג ובאין בן-זוג – ליורשיו.”

“דין יתרות התגמולים המגיעים לבן-משפחה שנפטר

20. בסעיף 33 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), בפסקה (א1), במקום המלים “ליתומי נספה שטרם מלאו להם 25 שנים” יבוא “ליתומי נספה שטרם מלאו להם 27 שנים וכן לאלמנת נספה”;

(2) בסוף הסעיף יבוא:

“ה) כל מה שמותר לקבוע בתקנות לפי סעיף זה לגבי זכאים מותר גם לקבוע לגבי הורה ואלמנתו של נספה שאינם זכאים מחמת גילם או שיעור הכנסותיהם.”

21. בסעיף 34 לחוק העיקרי, בסופו, יבוא:

תיקון סעיף 34

“ד) כל מה שמותר לקבוע בתקנות לפי סעיף זה לגבי זכאים מותר לקבוע גם לגבי הורה ואלמנתו של נספה שאינם זכאים מחמת גילם או שיעור הכנסותיהם.”

22. אחרי סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 36ב

36ב. (א) שר הבטחון באישור שר האוצר וועדת העבודה של הכנסת רשאי לקבוע בתקנות מה היא הכנסה לענין חוק זה, כולו או חלק ממנו, ורשאי הוא לקבוע זאת לבני משפחה או ילדיהם דרך כלל, או לסוגים מסויימים שבהם.

(ב) שר הבטחון באישור שר האוצר רשאי לקבוע את דרכי ההוכחה של הכנסה לענין חוק זה.”

23. הוראות הסעיפים 7 (ג) (1), 11 (א) ו-15 (ד) לחוק העיקרי – כפי שנקבעו בחוק זה – תחילתם מיום כ' באלול תשכ"א (1 בספטמבר 1961).

דוד בן-גוריון
שר הבטחון

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה